

Mødet den 28. Marts 1911.

(For lukkede Døre).

Fraværende: Harald Jensen, N. Joh. Laursen, Marinus Petersen, Samuelsen og Simonsen.

1. (J. Nr. 438—1910.) Sagen angaaende **Anlæg af en elektrisk Jernbane mellem Aarhus og Randers.** (Se A. Side 429).

Formanden meddelte, at Jernbaneudvalget var kommet til det Resultat, at man, da Byens Elektricitetsværk nu var stillet frit, skulde gaa videre med Sagen og først og fremmest tiltræde det Forpagtningsgrundlag, der gav sig Udtryk i det foreliggende Udkast til Overenskomst. Ved sidste Møde havde man ment det heldigt allerede nu at tage forskellige Forbehold. Af disse kunde Taleren tiltræde et Forbehold om Sikkerhedsstillelse, men troede iøvrigt, at de andre Spørgsmaal, der var fremme, let vilde vise sig vel løse. At man saaledes allerede nu skulde søge at komme til Overenskomst med Landboerne om Kommunernes indbyrdes Forhold, forekom Taleren urigtigt, da det næppe vilde være heldigt at blande dette Spørgsmaal ind i Forhandlingerne med Englænderne. Det rigtigste her vilde sikkert være, at man, samtidig med

at man forhandlede med Englænderne, søgte at komme til Enighed med Landkommunerne angaaende Lovene for Interessentskabet. Paa dette Punkt vilde der næppe vise sig Vanskeligheder, da Ordningen af Ledelsen fremgik af Andelsprincippet, og Delingen af Jernbaneskylden fremgik af Loven. For ikke at spille Tiden og derved bewirke, at det hele gik i Stykker, vilde Taleren henstille, hvis man fulgte hans Forslag, da at nedsætte et snævrere Udvalg til at komme til en Overenskomst med Landboerne paa dette Punkt. Taleren havde tænkt sig, at man, samtidig med at man meddelte Englænderne, at man tiltraadte det foreliggende Forhandlingsgrundlag, tilstillede Banens Forretningsudvalg følgende Skrivelse:

»Som Svar paa Udvalgets Skrivelse af 11. f. M. vedrørende det fra »The National Electric Construction Co« fremkomne Tilbud om en eventuel Forpagtning af den elektriske Bane fra Aarhus til Randers og det paatænkte Elektricitetsværk tillader Byraadet sig at meddele følgende:

Gennem Byraadets Udvalg for Belysningsvæsenet er der ført fornyede Forhandlinger med »National« angaaende det i Tilbudets Post 4 indeholdte Forslag om en Samvirken mellem det førnævnte — fælles — Elektricitetsværk og Aarhus Bys Elektricitetsværk. Disse Forhandlinger have ikke ført til nogen Overenskomst angaaende dette Punkt. Byraadet har derefter rettet det Spørgsmaal til »National«, om Firmaet, naar Raadet vilde erklære sig villigt til at indgaa paa en Bortforpagtning af Jernbanen, vilde købe den fornødne elektriske Strøm fra Byens Elektricitetsværk. Herpaa har Firmaet svaret, at det var rede til at overtage Forpagtningen af Banen alene, men at Firmaet

maatte have Valget imellem enten at bygge et Elektricitetsværk til Banens Forsyning med Elektricitet eller at tage Elektriciteten fra Byens Elektricitetsværk, hvis Vilkaarene herfor maatte være tilfredsstillende.

Efter at have modtaget denne Meddelelse har Byraadet vedtaget at gaa ind paa Banens Bortforpagtning til »National« paa Grundlag af det fra Firmaet foreliggende Forslag af 3. Februar d. A., idet Byraadet dog har taget det Forbehold, at nærmere Forhandling særlig maatte finde Sted med Hensyn til de i Forslagets Post 8 givne Bestemmelser om Sikkerhedsstilling, der efter Raadets Skøn ikke er tilstrækkelig betryggende.

Idet Raadet meddeler Forretningsudvalget dette, skal man yderligere meddele, at den ommeldte Vedtagelse af Tilslutning til Forpagningsforslaget er sket under den Forudsætning, at der snarest indledes Forhandlinger angaaende Kommunernes indbyrdes Forhold med Hensyn til Samejet af Banen, dens Bestyrelse, den eventuelle Jernbaneskylds Fordeling m. v. I saa Henseende ønsker Byraadet straks at bemærke, at Raadet gaar ud fra som en Selvfølge, at disse Forhold ved Jernbaneselskabets Love ordnes overensstemmende med Andelstanken, saaledes at Byen faar Indflydelse paa Banens Bestyrelse og Andel i Overskud og eventuel Jernbaneskyld i Forhold til den af Byen tegnede Garantikapital. Fremdeles gør Byraadet det til en Betingelse for sin Tiltrædelse af den endelige Forpagningskontrakt, at Banens Centralbestyrelse faar sit Sted i Aarhus, og at det Elektricitetsværk, som mulig bliver anlagt til Banens og Egnens Forsyning med Elektricitet, anlægges i Aarhus.

Mikael Johansen spurgte, om Aarhus stadig var bundet til den tegnede Garanti. Det var ham paafaldende, at Englænderne stadig vilde blive ved, og det forekom ham at rumme en stor Fare, at de selv vilde vælge, om de vilde tage Strøm fra Byens Værk eller selv bygge et Værk. Denne Bane kunde ikke sammenlignes hverken med Odderbanen eller Hammelbanen. Til den første af disse tilskød Byen 150,000 Kr., til den anden 119,000 Kr., og man vidste, hvad det vilde koste, hvis disse Baner ikke betalte sig, men til denne Bane skulde man mindst give 32,000 Kr. aarlig i 10 Aar. I Sammenligning med den af Randers tegnede Garanti var Aarhus Garanti altfor stor. Desuden blev Aarhus Ansvar yderlig forøget derved, at Aarhus Amtsraad intet Ansvar paatog sig, men gav de 75,000 Kr. som en Gave. Randers vilde i Virkeligheden næppe med, og saa var man lige vidt, hvad man end foretog sig nu.

Formanden troede absolut ikke, at Randers vilde trække sig ud af Sagen. Det kunde gerne være, at man ikke rent juridisk set var bundet ved Garantitegningen, men ingen kunde dog vist tænke sig, at Aarhus skulde fragaa den. Nogen Fare ved at lade Englænderne vælge mellem at tage Strøm fra Byens Værk eller selv bygge et Værk var næppe til Stede.

Jakob Jensen mente, at Formanden havde handlet urigtigt i for aabne Døre at omtale Vanskelighederne ved at have to Værker her i Byen. Taleren havde i Udvalget forstaaet det saaledes, at hele Udvalget var enigt om, at Englænderne var rede til videre Forhandling, naar de indbyrdes Forhold mellem Kommunerne var i Orden. Det nyttede jo nemlig ikke, at man op-

naaede Enighed med Englænderne, naar man saa bag efter ikke kunde blive enig med f. Eks. Randers. Desuden vilde det være mest loyalt ikke at ulejlige Englænderne, før man indbyrdes var enige. Han skulde derfor henstille, at man svarede Englænderne, at man var villig til at forhandle om Bortforpagtning af Banen og om Levering af Strøm fra Byens Værk, saa snart de interesserede Kommuner havde ordnet deres indbyrdes Forhold. Fik man disse Forhold ordnet først, vilde man staa stærkest overfor Englænderne, som næppe vilde »springe af«, fordi disse Sager skulde ordnes først. Taleren vilde meget gerne have Banen, men den mistede man heller næppe, om Englænderne skulde gaa deres Vej, hvad han iøvrigt slet ikke frygtede for.

Formanden ansaa det for urigtigt at blande Kommunernes indbyrdes Forhold ind i Forhandlingerne med Englænderne og frygtede, at man derved vilde forhindre, at der overhovedet blev noget ud af Sagen. Skulde man alligevel vedtage dette, vilde han helst udtræde af Udvalget.

Møller maatte bestemt holde paa, at der overfor Englænderne blev taget Forbehold med Hensyn til Afskrivningsforholdene og Vedligeholdelsen. Hvis man forud var nogenlunde enig om, hvorledes man tænkte sig Kontrakten, kunde man optræde mere sikkert overfor Englænderne. Han skulde derfor henstille, at de omtalte Forhold blev taget med, inden man indlod sig paa den egentlige Forhandling.

Formanden ansaa det for givet, at man tog Afskrivningsforholdene med i Forhandlingerne med Englænderne.

Magnus Nielsen fremhævede, at Forholdet mellem Kommunerne intet havde med For-

handlingerne med Englænderne at gøre. Efter Formandens Forslag vilde man ikke binde sig i nogen Henseende. Han kunde godt forstaa, at Englænderne nu vilde have en Afslutning; men hvorledes de mange Forhold skulde ordnes, kunde ikke siges nu, men maatte fremgaa af Forhandlingen. Det forekom ham derfor, at det af Formanden foreslaaede Grundlag var korrekt og fuldtud tilstrækkeligt paa det nuværende Tidspunkt. Det syntes ham en kedelig Afslutning paa denne store Sag, om Aarhus nu paa en eller anden Maade vilde se at slippe fra sin Garantitegning, og det var hans Overbevisning, at Byens store Flertal gerne vilde have Banen. Han var enig med Formanden i, at Randers ikke tænkte paa at trække sig tilbage.

M o u s t e n anbefalede Forslaget om at søge Forhandling med de interesserede Kommuner om de indbyrdes Forhold, inden man gik videre. Kommunerne vilde sikkert sige nej til det nuværende Forhandlingsgrundlag, og saa havde man opnaaet, at det ikke kunde siges, at det var Aarhus, der slog Banen ihjel. Byen var bundet til Garantien, hvis den sluttede sig til Forpagtnings-tanken, eller ikke.

J a k o b J e n s e n ansaa det for meget kedeligt, at det offentligt var omtalt som uheldigt at faa to Værker her i Byen. Man havde derved givet Englænderne Kort paa Haanden, som de ikke skulde have haft. Han saa helst, at de 3 Medlemmer, der dannede det snævrere Udvalg, paatog sig hele Arbejdet og fremkom med en Indstilling. Med Hensyn til Jernbaneskylden var der vel lovgivet, naar det drejede sig om Aktieselskaber, men naar flere Kommuner lavede en Bane, kunde Skylden sikkert fordeles efter Overenskomst.

Formanden troede ikke, man skulde være bekymret for hans Udtalelser om de to Værker. Angaaende Jernbaneskylden var Loven ikke ganske klar. Skylden skulde ganske vist indgaa i Banens Kasse, men om den saa derfra skulde tilgaa Kommunerne, stod der intet om.

Mikael Johansen mente, Hr. Jakob Jensen havde Ret angaaende Jernbaneskylden. Skulde man have Banen, maatte man derfor have det ordnet saaledes, at man fik Del i Jernbaneskylden i Forhold til Garantibeløbet. Han troede gerne, at Flertallet af Byens Borgere ønskede Banen, men ikke paa de Vilkaar, der hidtil havde foreligget.

Formanden ansaa Hr. Jakob Jensens Forslag for det sidste Dødsstød mod Banen. Skulde det blive vedtaget, vilde han i hvert Fald helst træde ud af Udvalget. Han fandt det uheldigt, at en saa stor Beslutning skulde tages af et ikke fuldtalligt Byraad.

I. C. Petersen spurgte, om der kunde være Tale om, at de to Værker kunde komme til at konkurrere med hinanden.

Formanden troede ikke, der kunde blive Tale om nogen egentlig Konkurrence, men det vilde jo altid se uheldigt ud, hvis det ny Værk kunde levere Elektricitet til en lavere Pris end Byens Værk.

Jul. Andersen kunde ikke se, at man ved at følge Formandens Forslag vilde binde sig i nogen Henseende. Enkelthederne kunde ikke ordnes, før man traadte i afgørende Forbindelse med Englænderne.

Jacobsen henstillede at udsætte Sagen til Torsdag, fordi der manglede fem Medlemmer.

Formanden vilde personlig helst se en

Ende paa Sagen, men vilde dog finde det rigtigst at udsætte Sagen.

Sagen udsattes.

2. Henstilling fra Aarhus Handelsforening, Aarhus Haandværkerforening og Aarhus Grundejerforening om, at Byraadet sender en **Deputation til Regering og Rigsdag i Anledning af den i Rigsdagen fremsatte Tanke om Fodfolksgarnisonens Flytning fra Aarhus.**

Formanden ansaa det for en meget alvorlig Sag for Næringslivet og et ikke ringe Tab for Byen, om Tanken skulde blive til Virkelighed. Han ansaa det for rigtigst, at man, inden man foretog nogen Henvendelse, fik oplyst, hvor store Værdier det drejede sig om for Kommunen, navnlig Kasernernes Værdi.

Mikael Johansen troede, Forsvarsministeren selv var imod Ordningen, men at han blev meget stærkt paavirket. Det vilde derfor være farligt, om man ikke snarest satte sig i Bevægelse for at bevare Militæret, for hvilket Byen havde bragt saa store Ofre. Han ansaa det for rettest baade at foretage en personlig Henvendelse og at tilstille Rigsdagens Medlemmer en trykt Fremstilling af Forholdene.

Jul. Andersen havde troet, at Byen havde en saadan Overenskomst med Krigsbestyrelsen, at denne ikke uden videre kunde forrykke Garnisonsforholdene. Hvis dette imidlertid ikke var Tilfældet, var det givet, at Byraadet snarest maatte sætte sig i Bevægelse. Han ansaa det for heldigst, at det blev Indkvarteringskommissionen, der kom til at tage sig af Sagen.

Jakob Jensen oplyste, at der ikke forelaa en Kontrakt, som Hr. Jul. Andersen tænkte. Naturligvis vilde det blive et stort Tab, om Militæ-

ret blev flyttet, og det vilde derfor være paa sin Plads, at man henvendte sig til Regeringen og paaviste, hvor stort et Tab Byen vilde blive paaført. Det var ikke alene ved Kaserne, Byen vilde lide Tab, men ogsaa derved, at Militæret dog betalte noget i Skat og navnlig ved, at dets Lønninger kom Næringslivet tilgode. Det maatte blive Byraadets og ikke Indkvarteringskommissionens Sag at tage Affære, saa Taleren vilde henstille, at Byraadet nedsatte et Udvalg.

Magnus Nielsen mente, at Forsvarsministeren havde fremsat Tanken som en »Føler« overfor Aarhus. Netop fordi Aarhus havde Kaserne, vilde Militærets Flytning blive mere føleligt for Aarhus end for de andre Garnisonsbyer. Han kunde tænke sig, at en Fremstilling af Forholdene, undertegnet af et Byraadsudvalg og suppleret af næringsdrivende Borgere, blev tilstillet samtlige Rigsdagsmænd. Til Medlemmer af Deputationen vilde han foreslaa Formanden, Hr. Jakob Jensen og Hr. Jul. Andersen.

Formanden, Jul. Andersen og Jakob Jensen valgtes til at forebringe Sagen for Forsvarsministeren saavel mundtlig som ved en trykt Redegørelse.

